

SELVES

EL TIGRE NEGRE I EL CÉRVOL BLANC

Fábulas y leyendas americanas. Ciro Alegría. Espasa Calpe.

Aquesta és una faula del Brasil, el país que té més quantitat de selva de tot el món.

- Quins són els personatges que hi intervenen?
- Com es comporta el Tigre Negre quan va a buscar el menjar?
- Com es deu sentir el Cérvol Blanc quan li toca a ell fer la mateixa feina?
- En què consistia el pla del cérvol per solucionar el seu problema?
- Ara prova d'imaginar com canviaria el conte si l'ós formiguer no es sentís ofès amb el que li diu el cérvol. Continua el conte a partir d'aquí:
  - Allà hi ha un tigre adormit. Estava dient que tu no tens força...

* Els diferents acabaments de contes que hagueu inventat els podeu llegir a tota la classe.

SELVES TROPICALS

Les selves tropicals són els boscos més humits, més frondosos, més variats i més bonics de la Terra. Són els que tenen més quantitat i diversitat de flors, d'arbres i d'animals.

La majoria dels arbres s'aixequen com columnes altíssimes d'uns quaranta cinc metres d'alçada, tant com un edifici de quinze pisos. N'hi ha alguns que encara són més alts i arriben fins a seixanta metres i altres, pocs, fins a vuitanta.

Per què creixen tant?

Les plantes verdes necessiten la llum del sol per fabricar el seu propi aliment que és la saba. Quan hi ha molts arbres, els uns fan ombra als altres i els és més difícil sobreviure.

Per tant, els nous arbres que neixen han de créixer fins a trobar la llum. Per això els seus troncs són tan alts. En trobar la llum ramifiquen, treuen fulles i flors, i les flors es converteixen en fruits.

En aquesta zona assolellada és on hi viu també la majoria dels animals: micos, ocells, serps, papallones, granotes...

(Gràfic amb quadrícula fins a 80 m. – 8 quadrets-. Dibuix d'un pi que ocupa un sol quadret i a dalt de tot el sol)

Donar esquema d'arbre típic de la selva amb el tronc molt ample a la base i la ramificació molt alta

- Aquí t'hem dibuixat un arbre de deu metres (els nostres arbres no acostumen a ser tan alts). Dibuixa al costat un dels arbres més alts de la selva. Quina alçada haurà de tenir? Fixa't en les mesures que hi ha a l'esquerra de la taula.

Per sota d'aquest espai ple de vida, hi ha arbres més baixos, de vint a vint – i - cinc metres, que s'adapten a viure més a l'ombra. Allí hi habiten nombrosos micos, també uns animals molt curiosos que es diuen peresosos perquè es belluguen amb una gran lentitud, i felins com els ocelotes que cacen entre les branques. És una zona amb moltes lianes que pengen des dels arbres més alts.

Les palmeres no són tan altes com aquests arbres. Tendeixen a estar prop dels rius on els arriba bé la llum del sol.

A nivell de terra la selva és molt fosca. Els raigs de sol no poden travessar la gran quantitat de vegetació que hi ha entremig. Per tant hi viuen poques plantes.

Aquesta és la zona del jaguar, dels tapirs i dels armadillos. Els caimans i les anacondes, que són les serps més grans del món, d'uns deu metres de llargada, neden en els rius.

- Completa el dibuix de la pàgina anterior, amb les diferents alçades dels arbres. Mira de quins n'hi ha d'haver més quantitat. Rellegeix el text d'aquestes dues pàgines per poder-ho fer molt bé.
- Aquí sota dibuixa la selva que et descrivim amb tanta varietat i colorit com puguis. Procura que hi hagi el màxim de detalls dels que t'expliquem.

(Donar esquemes dels animals que es citen)

PROBLEMA

Dalt d'un arbre de 45 metres d'alçada hi ha 14 micos, 17 guacamais i el doble de cotorres. Tot cridant arriben 8 micos més gronxant-se per les branques. Amb l'aldarull que fan marxen tots els ocells menys 5 cotorres que estan ben distretes xerrant. La meitat dels micos que hi havia també toquen pirandó. Quants animals hi queden?

- Aquesta taula et pot ajudar a comptar-ho. Completa-la:

Abans	Ara
Micos.....	
Operacions que he de fer	Operacions que he de fer
Resposta:	

- Aquest problema et dona alguna dada que no necessites per a res? Quina és?
- ✓ ***Pensa en la selva. Inventa un problema senzill per a què el resolgui un company teu. Escriu-lo aquí sota. (Prova de resoldre'l primer tu en un paper a part).***

* Els problemes inventats els podríeu utilitzar en una classe de matemàtiques.

ON ESTAN SITUADES LES SELVES?

Anomenem selves tropicals als boscos humits que estan en unes zones de la terra que en diem tròpics.

La Terra té forma d'esfera. A la línia que la partiria per la meitat l'anomenem **equador**. A banda i banda de l'equador hi ha els **tròpics**.

És la zona de la Terra on hi fa més calor, tant a l'hivern com a l'estiu. Gairebé no hi ha diferència de temperatura entre una estació i l'altra.

Hi plou molt sovint, gairebé cada dia. Normalment a la tarda el cel es cobreix de núvols i es desencadenen fortes pluges.

El calor constant i les fortes pluges fan possible el creixement de l'exuberant vegetació de la selva amb arbres immensos, lianes, plantes enfiladisses i flors dels més vistosos colors.

- Pinta de color vermell la línia de l'equador.
- Pinta amb color taronja des de l'equador fins al Tròpic de Càncer i amb color groc fins al de Capricorn.

(Dibuix d'un globus terraqui petit que es vegi per la banda d'Amèrica i Àfrica amb delimitació dels paral·lels principals: Equador, tròpics, cercle polar àrtic i antàrtic. Aquests noms figuraran escrits fora del globus S'hi veuran també els noms dels continents en un lloc que no destorbi per la feina que es demana).

- Pinta de color verd els llocs que t'hem marcat, prop de l'equador, on hi ha les selves més importants del món.
- Diques el nom dels continents que tenen selva.
- Quin continent en té més quantitat?

(Dibuix d'un planisferi on es vegi la situació de les selves i ben clar el nom de cada continent. Pàg 181 las últimas selvas tropicales. Ediciones Folio)

JOC

Una colla de lloros s'han enfilat dalt d'aquest arbre per menjar fruita. El que està més enlaire és qui en menja més.

El lloro verd i el vermell estan més enlaire que el groc i el blau.

El taronja és més amunt que el lila i aquest està més avall que el blau.

El vermell menja més fruita que el verd.

Pinta cada lloro del color que li pertoca.

(dibuix d'un gran arbre amb sis lloros posats a diferents nivells)

Ajut:

Escriu fluix amb el llapis el nom del color que creus que han de tenir. Hauràs d'anar canviant els colors segons el que vagis provant de fer. Ves rellegint el text i comprovant que ho fas correctament. Al final de tot, pinta cada lloro del seu color.

EL RIU AMAZONES

El riu Amazones travessa la selva més gran del món: l'Amazònia. Està situada a Amèrica del Sud.

Aquest riu és tan gran que té més de mil afluents. És el riu més cabalós del món (és el que porta més aigua). És el segon en longitud després del Nil.

Aquest riu conté més de 2000 espècies diferents de peixos, una d'elles són les piranyes. També hi ha altres tipus d'animals com els caimans, tortugues, granotes, serps gegants i fins i tot dofins rosats.

L'Amazones neix a unes muntanyes molt altes que es diuen els Andes. Quan a l'estiu la neu es desglança, el riu porta tanta aigua que inunda part de la selva amazònica deixant els arbres submergits fins a dotze metres.

Llavors es poden veure peixos nedant entremig dels arbres al lloc on abans hi havia els nius dels ocells.

Els arbres, en aquesta època, floreixen i fan fruits, donant vida a molts animals.

Molts dels fruits també cauen dins l'aigua. Allí hi ha peixos que tenen una boca dura com un bec d'ocell per poder trencar les closques d'aquests fruits que, a vegades, són duríssimes.

- Ara faràs frases que t'ajudin a aclarir què saps del riu Amazones. Continua aquest llistat:

- El riu Amazones travessa la selva més gran del món: l'Amazònia.

- Està situat a Amèrica del Sud.

- Té més de mil afluents.

- És el riu que porta més aigua, és el més cabalós del món.

-

-

-

-

-

-

-

TEXTOS BARREJATS

- Series capaç de destriar dos petits textos que s'han ajuntat?

La taràntula és una aranya peluda i molt verinosa que viu dalt dels arbres. Les papallones són uns dels insectes més vistosos dels que habiten a la selva. Captura petits ocells probablement mentre reposen dins del niu. Moltes aus s'alimenten de papallones, per això moltes d'elles a les ales hi tenen unes formes rodones. També caça llangardaixos, granotes i petites serps llançant-se sobre el seu cap i injectant-los verí amb una mossegada. Aquests dibuixos poden semblar els ulls d'un animal més gran i així esporugueixen els seus depredadors.

Ajut: ves subratllant les parts que veus que són del mateix text i ves rellegint-les per comprovar que tinguin sentit. L'altre text et quedarà sense subratllar. Comprova que també sigui entenedor.

- Copia'ls aquí sota per separat.

- Qui s'alimenta de petits ocells?
- Qui es menja les papallones?
- Què fa la taràntula per atrapar les serps?
- Què tenen les papallones per espantar els seus enemics?
- Dibuixa els dos animals dels quals et parlen els dos textos. Posa-hi els detalls que t'expliquen. Escribe el nom de cadascun.

L'ÓS FORMIGUER

- Deus conèixer aquest animal curiós i simpàtic a través de fotografies, dibuixos o reportatges. Parla amb un company teu d'allò que en saps. Escriu-ho aquí amb frases curtes.

Vols aprendre'n més coses?

Com que és un dels habitants de les selves americanes, te'n proposem l'estudi.

Et donem les dades resumides i organitzades en diferents apartats:

On viu?

- A les selves plujoses i també a boscos més secs de Sud Amèrica.

Com és?

- L'ós formiguer és un mamífer amb el cos cobert de pèl molt llarg.
- Té el cap allargat com un tub.
- La boca rodona i sense dents.
- La seva llengua és llarguíssima, com de 60 centímetres, i molt prima, adaptada per atrapar formigues.
- Les orelles són molt petites.
- Té molt bon olfacte. Pot distingir els diferents tipus de formigues per l'olor.
- Les potes del davant tenen urpes molt llargues, fins a 10 cm.
- La cua és molt voluminosa, llarga i amb pèl molt espès. L'utilitza com a trípode per aguantar-se amb les potes del darrere i també per cobrir-s'hi mentre dorm.

Què menja?

- S'alimenta gairebé només de formigues, unes 30.000 diàries.
- Algunes vegades menja fruits i larves d'insectes.
- No menja qualsevol espècie de formiga, sinó que n'escull les que més li agraden i les que no siguin gaire agressives.
- Obre un forat al formiguer amb les urpes de les potes del davant.
- Pel forat hi introdueix la llengua amb gran rapidesa: unes 150 vegades per minut!
- Les formigues li queden enganxades amb la saliva i se les empassa.
- No té un territori fix. Tot el dia va caminant per trobar nous formiguers perquè no els esgota. Espera que es tornin a reproduir per anar-hi de nou.

Com es defensa?

- Els seus enemics són el jaguar i el puma.
- Utilitza les seves llargues i fortes urpes.
- A vegades es defensa també a cops de cua.

Quins costums té?

- És inofensiu.
- Solitari.
- Diürn. Si la zona és habitada per persones i gossos llavors és nocturn.
- Dorm directament a terra, tapant-se amb la cua.
- És bon nedador. Pot travessar rius i pantans.

Com es reproduïx i com té cura de les cries?

- L'únic moment en què es troben dos óssos formiguers adults és per aparellar-se.
- La mare té cura de la seva única cria durant dos anys.
- La cria sempre va enganxada a l'esquena de la mare. És una forma de protecció perquè queda dissimulada entre el pèl i, a la vegada, aprèn la forma d'alimentar-se.

- Explica tot el que sàpigues de com, quan i de quina manera s'alimenta aquest animal. Utilitza les teves paraules per expressar-ho.

- És solitari i inofensiu, però, té recursos si l'ataquen? Quins?

- Per què deu ser que en zones habitades pels homes, l'ós formiguer només surt de nit?

- Té un cau o lloc on estar habitualment? Per què?

- Com ho fa una cria d'ós formiguer per aprendre les coses importants per a la seva vida?

- Pensa per què aquests óssos no volen les formigues agressives.

DEFINICIONS

Definir una paraula vol dir explicar-ne el sentit donant-ne una idea tan exacta com sigui possible.

Sabries fer correspondre aquestes paraules amb les seves definicions?

Uneix-les amb una fletxa:

Tortuga	Rèptil del grup dels cocodrils amb el morro més curt. És propi de l'Amazones i d'altres rius d'Amèrica.
Sargantana	Rèptil mancat d'extremitats.
Cocodril	Serp verinosa d'Amèrica que, a la punta de la cua, hi té anells amb els quals fa un soroll especial.
Llangardaix	Serp d'una llargària, una força i una corpulència extraordinàries. Asfixia les preses abans d'empassar-les senceres. No és verinosa.
Serp	Rèptil de cua llarga i quatre potes curtes, el dors de color verdós i el ventre blanc. S'alimenta d'insectes i petits mamífers.
Anaconda	Rèptil terrestre o aquàtic que té quatre potes i el cos tancat dins d'una closca.
Caiman	Rèptil de quatre potes i cua llarga més petit que els llangardaixos.
Serp cascavell	

- La definició que et falta és la que correspon al cocodril. Com el definiries?

MOTS ENCREUATS

1

2	C										
3	O	S	F	O	R	M	I	G	U	E	R
4	C	A	C	A	T	U	A				
5	O	R	A	N	G	U	T	A			
6	D	O	F	I	R	O	S	A			
7	R	A	T	P	E	N	A	T			
8	I										
9	L	L	E	O	P	A	R	D			

Aquesta és una manera molt senzilla de començar a fer mots encreuats. Així en podreu inventar vosaltres i intercanviar-los amb els companys.

Només s'escriu i es defineix la primera paraula en vertical.
Després es pensen paraules (aquí són noms d'animals de la selva), que comencin amb cadascuna de les lletres d'aquesta primera paraula.

La definició que pertoca a la paraula vertical és:

nº 1 : rèptil de quatre potes, amb cua llarga i pell gruixuda que viu als rius i llacs tropicals.

Nº 2 : ocell tan petit com una papallona que s'alimenta del nèctar de les flors.
Saps quin és? Escriu-lo en el seu lloc.

- Com definiries amb poques paraules els animals que ja hi figuren escrits?
Tingues en compte que t'haurien d'entendre persones que no veiessin escrit el nom. Perquè la definició sigui clara pensa en característiques que no puguin ser de cap altre animal semblant al que tu vols definir. Prova-ho.

Nº 3:

Nº 4:

Nº 5:

Nº 6:

Nº 7:

Nº 8: rèptil que té una cresta al llarg de l'esquena.

Nº9:

- Si et fa falta utilitza el diccionari.

LA PLUJA

“A l’Amazònia, la pluja és densa, gairebé sòlida. Colpeja en començar la tarda i no dura més d’una hora, però en aquesta hora cauen tonelles d’aigua sobre els arbres. I després, acabada la pluja, és com si continués plovent, perquè durant gairebé una altra hora, els arbres deixen caure l’aigua retinguda a les seves fulles. És un degoteig plàcid, refrescant...”

Si es mesura la pluja que cau en una determinada regió es pot comparar amb la que cau en d’altres i així ens podrem fer la idea de la diferència.

La pluja a la selva amazònica es calcula en uns 2000 mil·límetres anuals.
Als països que estan al voltant del mar Mediterrani, com el nostre, en uns 500 mil·límetres cada any.
Al desert del Sàhara es calcula en 120.

- Omple aquests dipòsits amb les dades que t’oferim. Fixa’t en les marques de l’esquerra de cadascun d’ells. Pinta l’aigua recollida amb color blau.

✓ **Fes aquest treball amb un company.**

2000		2000		2000	
1800		1800		1800	
1600		1600		1600	
1400		1400		1400	
1200		1200		1200	
1000		1000		1000	
800		800		800	
600		600		600	
400		400		400	
200		200		200	
Pluja a la selva amazònica		Pluja als països mediterranis		Pluja al desert del Sàhara	

- Si la selva és tan humida, com en podem dir d’un indret com el del Sàhara?
- On preferiries estar d’aquests tres llocs que et mencionem? Per què?
- T’agrada la pluja? Explica per què.
- És necessària? Per què? Dóna com a mínim tres raons.

JOC

Una boa, un jaguar, una cacatua i un tapir s'han amagat cadascun en una cabana.

(dibuix de 4 cabanes. La primera i la segona grans, però la segona més grossa que la primera. La tercera petita i l'última mitjana)

La cabana on s'ha amagat la boa és una de les més grosses.

La cabana d'entremig de la boa i la del jaguar és la de la cacatua.

La cabana d'entremig del tapir i de la cacatua és la més petita.

On és cada animal?

Ajut:

Per començar pots escriure amb llapis fluixet la paraula boa en les cabanes que creus que pot estar.

Comprova al final que tot encaixi.

EL JAGUAR

1. És un dels mamífers salvatges més grans que habiten l'Amazònia. Viu a tot Amèrica central i del sud, tant a les selves tropicals com als boscos més baixos.
  2. És un felí que s'assembla molt a la pantera. Té la pell clara amb taques negres arrodonides que envolten un centre clar amb punts també negres. Aquest color de pelatge l'ajuda a camuflar-se molt bé en la penombra del sota bosc i entremig de les branques dels arbres on caça.
La seva pell és molt preuada pels homes. Tot i les lleis que hi ha per a la seva protecció se'n maten molts cada any.
  3. Mesura d'un a dos metres de llargada i pesa de 55 a 110 quilos.
Té la cua més curta i el cap més massís que la pantera. Les potes fortes i potents estan adaptades a la vida dalt dels arbres. Té una forta musculatura que li permet saltar sobre les seves preses abans que tinguin temps de reaccionar. Pot matar animals de 200 o 300 quilos de pes i la potència de les seves mandíbules és impressionant.
Com que caça de nits té la vista molt ben adaptada a ambients amb poca llum. Té molt bona oïda i olfacte. Els pèls del cap i sobretot els del bigoti l'ajuden a orientar-se a curta distància.
  4. S'alimenta de porcs salvatges, tapirs, o caimans. No menja en el lloc on ha caçat sinó que s'endú la presa a un lloc tranquil on pugui devorar-la amb calma i dissimular la resta sota d'unes branques per poder-la consumir al dia següent. Li agraden molt les tortugues terrestres i d'aigua dolça. Té l'habilitat d'extreure amb la pota la part tova de l'animal i deixar la closca. Quan es troben closques buides de tortuga pot indicar que hi ha un jaguar a la vora perquè altres felins no ho fan. De fet, s'adapta a l'alimentació disponible del lloc on es troba.
  5. El mascle i la femella només es troben per aparellar-se, normalment a l'època més plujosa que és quan l'aliment és més abundant. La mare prepara un refugi per quan neixen els petits i en tindrà cura fins que tinguin dos anys.
- En aquest text hem parlat de diferents aspectes del jaguar, separats per punts.

Al punt nº 1 es parla **dels llocs on viu**. (Rellegeix-lo i comprova-ho).

Al punt nº 2 de **la seva pell**.

Al nº 3 de...

Al nº 4 de...

Al nº 5 de ...

Ajut: Si et fa falta mira què hi havia en els apartats que vam fer per estudiar l'ós formiguer.

- Aquí et donem **més informacions**. Posa davant de cadascuna **el número del punt on l'afegiries**.

Per exemple, la següent informació l'afegiria al punt:

Nº 3 - Té cinc dits a cada pota. Sota els dits, com tots els felins, hi té uns coixinets. Deixa una empremta només de quatre dits perquè el polze no el recolza a terra.

Nº ... - Té d'una a quatre cries. Quan neixen són sordes i cegues. No hi veuen fins al cap de tretze dies.

Nº... - En els llocs on s'hi estableixen grans ramats, els jaguars no dubten en devorar els bous, les vaques o els cavalls.

Nº ... - Els joves jaguars no abandonen el lloc on han nascut i els seus voltants fins que tenen sis mesos. Després segueixen sempre la femella fins als dos anys.

Nº ... - Encara ara algunes tribus utilitzen la pell dels jaguars en els seus ritus cerimonials. També s'ornamenten amb les dents i urpes per protegir-se i per rebre la força de l'animal.

Nº ... - Canvia molt sovint de zona de caça per evitar que les preses comencin a desconfiar.

(Fotografia d'un jaguar)

ONCLE JAGUAR, ONCLE BRAU I ONCLE CONILL
Conte dels indis misquitos. Nicaragua.

Extret de Quinzemons. Teresa Duran. Ed Graó.

- En què et fa pensar la manera de parlar de cadascun d'aquests personatges?
- Si en aquest conte hi intervingués un be, per exemple, com contestaria aquesta pregunta:
  - Com et van les coses oncle Be?
  - .....

- En tots els contes ens podem fixar en aquests aspectes: quins són els personatges principals, on passa el conte, quin problema es planteja, què es fa per resoldre'l i quina solució té.
- Vols omplir aquests apartats?
- ✓ ***Aquest treball pots fer-lo amb un company. Parleu del que passa en el conte per col·locar cada part en el lloc adient.***
- * **Després ho podeu comentar tota la classe.**

Personatges:

On passa:

Problema:

Acció més important:

Resolució del problema:

- Tota l'estona els personatges es tracten com a oncle Jaguar, oncle Brau... Creus que són de família? Per què creus que ho fan?
- Aquesta narració és una faula perquè els animals mostren comportaments com els de les persones i ens vol fer adonar d'una manera de ser que resulta força negativa. Quina és?
- Quins d'aquests adjectius faries correspondre a cada animal?

Bondadós, desagratit, intel·ligent, ingrati, hàbil, egoista, deslleial, generós, enginyós, raonable, honrat, caritatiu, astut, sagaç, servicial.

Jaguar:

Brau:

Conill:

- Et sembla haver viscut alguna vegada una sensació semblant a la del brau?
- Vols explicar-la?

TRIBUS DE LA SELVA

Tot i que la selva amazònica és tan extensa, hi viuen molt poques persones. Algunes d'elles han tingut molt pocs contactes amb la nostra civilització i viuen com vivien les tribus prehistòriques.

Joaquín Grau buscava una de les tribus més primitives del món per estudiar-les i adonar-se de les diferències en la manera d'entendre la vida entre ells i nosaltres.

Els auques tenien fama d'assassins, salvatges i traïdors. Ningú el volia acompanyar en el viatge perquè establir contacte amb ells equivalia a morir. Afortunadament, després d'un gran treball de convenciment, va aconseguir anar-hi amb un guia anomenat Quento i també amb un fotògraf. Un pilot amb una petita avioneta els va transportar fins al lloc més impenetrable de la selva i amb gran temor es va allunyar ràpidament d'allí.

Després de sobrevolar el poblat auca, l'avioneta va aterrar en una clariana de la selva. Vam baixar. Homes, dones i nens despullats envoltaven, entre expectants i recelosos, l'aparell. Però en veure Quento van avançar, rient, excitats, cap a ell i, poc després, tots érem tocats, acariciats i abraçats. Va ser la rebuda més alegre i sorollosa de totes les que he conegut.

Tita, especialment l'auca Tita, m'atabalava amb les seves mostres d'afecte. Aviat vaig entendre que se sentia especialment identificat amb mi per la meua barba. Ell era l'únic auca amb barba i, el que m'intentava explicar estirant-me la meua, era allò que semblava produir-li tanta alegria.

Per comprovar que érem com ells, que ens podien atorgar la seva confiança, el primer que van voler constatar, després de la seva calorosa rebuda, va ser si el nostre cos era igual o diferent del seu.

Quento aviat els hi va estalviar aquesta feina de descoberta. Només arribar a la cabana es va treure la roba i va quedar tan nu com els auques. Nosaltres vam tardar dies en comprendre l'absurditat de portar roba a la selva. Perquè la roba reté la humitat ambient i, a més de podrir-se ràpidament, es converteix en un cultiu permanent de malalties.

Adaptació de " Mi vida con los aucas". Joaquín Grau. Ed. Plaza & Janés. S.A.

- Qui era Tita, un home o una dona? Com ho saps?
- Per què els auques anaven despullats?
- És millor que anar vestit? Per què?
- Per què els auques tenien interès en saber com eren ells sense roba?
- Per què creus que als visitants els va costar entendre-ho?

SENTIT DE L'HOSPITALITAT

L'espontaneïtat dels auques és superior a la nostra i jo diria que també ho és el seu sentit de l'hospitalitat. Perquè només arribar ens van donar menjar i van posar una cabana a la nostra disposició. I nosaltres, de moment no els vam poder donar res per correspondre a la seva hospitalitat, perquè l'avioneta que ens havia portat era tan lleugera que havia quedat sobrecarregada només amb el nostre propi pes.

Tot el que té un auca és seu. La seva dona, les seves armes, el seu menjar... i ningú li pot prendre res, ni la més petita olla de fang. Qui fes això seria irremeiablement castigat. Però això no impedeix que un auca deixi o doni tot el que té a qui ho necessita. I això abans de què ningú li ho demani. Quan un auca surt a caçar, el que caça és seu, però reparteix la carn entre tots. I aquest tots ens incloïa també a nosaltres.

De la mateixa forma que ens donaven el seu menjar, en tot moment van respectar les nostres pertinences. Mai un auca ens va prendre res. Sabien que era nostre, però també creien que els donaríem allò que creguéssim que necessitaven.

Adaptació de "Mi vida con los aucas". Joaquín Grau. Ed. Plaza & Janés. S.A.

- Per veure si un company teu ha entès bé aquest text, vols preparar cinc preguntes? Poden ser preguntes sobre coses que no estan directament explicades aquí, però que es poden sobreentendre. Escriu-les:
  -
  -
  -
  -
  -
- Canvia les teves preguntes amb les que hagi formulat un company teu. Escriu-les en un paper a part, subratlla-les amb color i contesta-les.
- Què penses de la manera de comportar-se d'aquesta tribu que tothom creia tan salvatge? Expressa-ho tan extensament com puguis.

I el cas és que jo no vaig poder enriquir amb res els auques, perquè res del que jo creia important els podia interessar. A ells l'únic que realment els va interessar de tot el que nosaltres coneixem va ser... el futbol!

Veritablement podem dir que els vam ensenyar a jugar a futbol. És veritat que no el van acollir amb la passió dels nostres "hinxes", però els va agradar. S'havia de veure com donaven cops de peu. Els donaven de qualsevol manera, a qualsevol lloc. Especialment a les nostres cames. Afortunadament els auques van descalços, mentre que nosaltres portàvem botes de goma. Així que comptàvem amb un cert avantatge. Però tot i això... Boka xutava amb el seu peuàs que era una delícia. I s'entestava a fer gol en qualsevol lloc. Per a ell les porteries estaven a tot arreu. I tocava la pilota amb els peus, amb les mans, amb qualsevol part del cos. Tots ells paraven el joc quan volien. Però, això sí, amb tot reien. Haguessin fet embogir a l'àrbitre més equilibrat, perquè a un auca li pots ensenyar a xutar una pilota, però, qui és el maco que li posa un reglament al cap?

Naturalment, els partits ens enfrontaven a tots contra tots. I ningú guanyava. Perquè allí no podia guanyar ningú. Per als auques jugar no és guanyar o perdre, per a ells és comunicar-se. Res més - ni res menys- que això.

Adaptació de "Mi vida con los aucas". Joaquín Grau. Ed. Plaza & Janés. S.A.

- Pensa un bon títol per a aquest text. Escriu-lo a l'encapçalament de la pàgina.
- Què creus d'aquesta mena de partit?
- Si tu haguessis estat allí què hauries fet?
- Hi trobes alguna cosa bona? Quina?
- Has pensat si és important per a tu el que diu l'últim paràgraf? Defensa o critica aquesta idea.
Parla'n amb un company. Escriu aquí què en penses tu.

* D'aquest tema de les tribus primitives en podeu parlar tota la classe.

L'INVERN VERD

En aquesta immensa i extraordinària selva de l'Amazònia molta gent també hi ha passat penes i han parlat d'ella com d'un "infern verd". Per exemple els descobridors espanyols que hi van anar, per primera vegada, ara fa uns cinc-cents anys.

Colón va descobrir Amèrica. Després molts espanyols, atrets per les grans riqueses que hi havia (or, plata, maragdes i altres pedres precioses) embarcaven cap allí per provar fortuna.

Van nomenar a aquells territoris inexplorats "El Dorado" perquè creien que allí era tot d'or.

Un d'aquests intrèpids conqueridors va ser Pizarro, que volia arribar a dominar el gran imperi dels inques, al Perú, perquè sabia que tenien molt or.

Per arribar-hi, va provar d'endinsar-se a la selva. Però allí molts dels seus homes morien malalts d'esgotament, en un veritable "infern verd" entre jaguars, panteres, caimans, serps i altres animals que els eren estranys.

Els soldats vestien roba de cotó i els genets anaven amb armadura. La calor era sufocant i la pell, amarada per les pluges tropicals i castigada per les picades dels insectes, se'ls cobria d'úlceres. Els homes morien per les febres o queien esgotats.

Pizarro va intentar, doncs, un altre camí a través de les altes muntanyes dels Andes i va aconseguir arribar-hi. En ser allí va trair la confiança que els inques li havien dipositat i es va apoderar d'aquell fabulós imperi amb enganys.

- Contesta si són veritables **V** o falses **F** aquestes afirmacions:

V

- El descobriment d'Amèrica va atraure molts aventurers.
- Molts d'ells van morir intentant de trobar el país de l'or.
- Creien que a Amèrica hi havia grans riqueses, però era exagerat.
- Pizarro va arribar al Perú a través de la selva.
- Calia ser molt audaç per emprendre aquesta aventura.
- De l'Amazònia en van dir un infern verd només perquè hi havia molts arbres.
- La humitat, la calor i els animals salvatges feien impossible avançar per la selva.
- La roba i les armadures els van protegir de les picades dels animals.
- Els inques van enganyar a Pizarro.

TROBADA AMB ELS PIGMEUS, A LA SELVA AFRICANA

Kosambi, un narrador de contes, i el seu amic Abdul vivien en plena jungla africana i van decidir anar a voltar món.

Feia dies que sortejaven les regions més desconegudes i, finalment, es van endinsar en una zona boscosa i humida. S'havien aturat a descansar quan van veure uns homes petits, de complexió forta i pell marró fosc, de cabell cresp i molt peluts. Eren pigmeus que rondaven aquell lloc a la recerca de menjar.

De vida nòmada i primitiva, els pigmeus vivien de la recol·lecció d'arrels i fulles, i de la cacera, que practicaven amb la sarbatana llançant petites fletxes enverinades.

- Diuen que els pigmeus són l'esperit dels animals del bosc- va assegurar Kosambi.
- Quan de nit ballen vora el foc, els seus cossos imiten tots els moviments de les bèsties- va afegir Abdul.
- A les fosques recorden que tots som iguals.
- Així doncs, per què cacen?
- Coneixes algun animal que no caci per sobreviure?
- M'ho poses difícil- es va excusar l'amic, mentre pensava com havia de resoldre aquell enigma.

Viatge per l'Àfrica. Josep- Ramon Bach. Ed. Barcanova

- Quin dels dos personatges contesta: "M'ho poses difícil"?
- Ajuda'l a resoldre l'enigma: coneixes animals que no cacin per sobreviure? Quins?
- Nosaltres per sobreviure no anem de cacera, però, com resolem el problema de la supervivència?
- Com solucionen el seu problema els pigmeus?
- Busca al diccionari què vol dir:

Cresp:

Sarbatana:

EL CAÇADOR
(pigmeu)

Viatge per l'Àfrica. Josep- Ramon Bach. Ed. Barcanova

- Llegeix el poema pensant que estàs a la selva. Rellegeix-lo dues o tres vegades.
- El poema parla dels arbres durant la nit.
La forma de parlar dels poetes és diferent de la que utilitzen els científics. Els poetes inventen per crear bellesa. Els científics descriuen les coses tal com són.
Quines diferències veus entre una forma i l'altra parlant dels arbres a la nit?
- Nosaltres podem aviar un ocell de la seva gàbia. Com interpretes la frase del poema que diu: les gaselles avien?
- Quin deu ser el murmuri de la fosca? Qui el pot provocar?
- Els grills ja deus haver comprovat que són insistents en el seu cant.
Per què pot dir el poeta: "Para el grill i el món s'atura"?
- T'agrada aquest poema?
- La selva pot ser una gran inspiradora de poemes.
Podeu provar de fer-ne a classe i llegir-los després perquè els coneguin els companys. Si els decoreu en podeu fer un mural molt bonic.

PROBLEMA DE LA TRIBU DE LA VERITAT I DE LA TRIBU DE LA MENTIDA

Un explorador va arribar a un territori on hi havia dues tribus:

La que sempre deia la veritat
La que només deia mentides.

Voltant per allí va trobar dos indígenes, un de cada tribu.

- Tu de quina tribu ets?
- Krakaita ki koà.

Com que l'explorador no el va entendre, li va preguntar a l'altre:

- Què ha dit el teu company?
- Ha dit que és de la tribu de la mentida.

L'explorador va rumiar una mica i va dir:

- Ah, ja sé de quina tribu sou cadascú.

- Tu també ho pots saber. Prova de sortir-te'n tu sol.
- Si no, pots fer servir aquest

Ajut:

Ja saps que l'explorador pregunta al segon indígena perquè no ha entès què li deia el primer.

El segon li diu què ha respost el seu company.

Què diu que ha respost? Que era de la tribu.....

Pensem: Si el primer fos de la tribu que diu mentides diria que és.....

Però com que el segon indígena és de la tribu .....

Contesta a l'explorador que el que és mentider és.....

- De quina tribu és l'indígena que contesta: Krakaita ki koà?
- I l'altre?

JOC D'EN TARZAN

És una història que passa a la selva. Es pot fer en un terreny ampli i boscós, on sigui fàcil amagar-se.

Al poblat dels **zulús** preparen la festa de la coronació del príncep per fer-lo rei de les seves terres perquè ha mort el seu pare.

Els **homes lleopard**, amants de la guerra, volen raptar el príncep i a més apoderar-se dels diamants de la mina dels zulús.

Els zulús mantenen el príncep dins d'una de les cabanes del seu poblat, protegint-lo.

Tarzan és amic dels zulús i ataca també els homes lleopard.

Com es reparteixen els jugadors:

- El cap del joc és en Tarzan.
- La meitat dels jugadors són zulús.
- L'altra meitat són homes lleopard.
- Cada jugador porta una cartolina penjada al braç que representa la seva vida. En Tarzan és invulnerable.

Com es defineixen els diferents territoris:

En una zona de cabanes, que representa el poblat zulú, hi ha amagat el príncep. En un altre lloc, que desconeixen els homes lleopard, hi ha la mina amb diamants amagats fets amb cartolina.

Com es desenvolupa el joc:

Els homes lleopard procuren raptar el príncep, però, tant els zulús com en Tarzan ho impediran si els poden prendre la tira de cartolina que porten al braç.

Els homes lleopard, han d'aconseguir saber on està situada la mina. Per saber-ho, com a mínim cinc d'ells que conservin la tira al braç, han de trobar Tarzan i acorralar-lo. En aquest cas Tarzan els ha de dir cap a quin indret es troba la mina.

Per defensar les seves mines els zulús també atacaran els homes lleopard prenent-los la tira de cartolina.

Qui guanya:

Quan ha transcorregut el temps que s'ha acordat:

Guanyen els homes-lleopard si aconseguixen raptar el príncep i endur-se més de la meitat dels diamants.

Guanyen els zulús i en Tarzan si el príncep no és raptat i conserven més de la meitat dels diamants. Llavors ja poden fer la festa de la coronació.

✓ Aquest treball pots fer-lo amb un company. Tots dos junts penseu:

- Dins d'aquest terreny de joc on situaríeu els diferents territoris? Poseu-hi els noms i feu-hi un petit dibuix. Situeu la posició dels homes lleopard i la dels zulús. Penseu en tot el que aquests han de defensar.

- Calculeu més o menys quants jugadors calen per poder fer el joc.
- Què faríeu per distingir bé, a l'hora de jugar, qui és zulú o home lleopard?
- Què faríeu amb els jugadors que els han pres la cartolina del braç? Els eliminaríeu del joc o pensaríeu alguna altra forma perquè puguin continuar jugant? Quina?
- Com resoldríeu el problema si el temps de joc s'acaba i els homes lleopard han raptat al príncep, però no han aconseguit la meitat dels diamants?
- Heu fet mai jocs d'aquest tipus? Si tu n'has fet explica-ho, i si no, imagina com t'hi trobaries, qui t'agradaria ser, etc. Escriu-ho aquí sota.

MOWGLI

A les selves de l'Índia, el tigre Shere Khan, s'acosta a un poblat semblant l'espant entre la gent. Això provoca que un nen petit, gairebé un bebè, arribi gatejant entre els matolls fins el cau d'uns llops.

Aquesta és la seva arribada:

- Algú puja per al muntanya –observà Comare Lloba, alçant una orella -. Alerta!
Els arbustos cruixien dins l'espessor, i Compare Llop s'ajupí, a punt de saltar. Si aleshores hi haguéssiu estat a l'aguait, hauríeu vist al cosa més meravellosa d'aquest món: el llop aturant-se a mig salt. Havia brincat abans de veure contra què es llançava, i, de sobte, volgué aturar-se. Però es disparà un metre o un metre i mig en l'aire, i tornà a caure al mateix lloc.

- Un home! –botzinà- . Un cadell d'home. Mira!

Davant per davant, sostenint-se en una branca baixa, hi havia, tot nu, un infant de pell bruna, que tot just sabia caminar: la coseta més suau i grassona que mai hagi anat a raure davant la cova d'un llop, en plena fosca. Mirà de dret la cara de Compare Llop i es posà a riure.

- És això un cadell d'home?- preguntà Comare Lloba-. Mai no n'havia vist cap. Porta-me'l.

Un llop avesat a portar d'un cantó a l'altra els seus cadells, fins pot dur a la boca un ou sense trencar-lo; així, encara que les barres de Compare Llop s'ajuntaren damunt l'espatlla de l'infant, ni una sola dent li havia esgarrinxat la pell quan el deixà entremig dels lloparrons.

- Que petit! Que nuet i valent!- digué dolçament Comare Lloba. El menut s'obria pas entre els cadells per acostar-se a la pell calenta.

- Mira! Ara menja entre els altres. I això és un cadell d'home, oi? Doncs, ¿hi ha hagut mai algun llop que hagi pogut ensenyar un cadell d'home entre els seus fills?

- Ho he sentit dir algun cop, però mai no s'ha escaigut en la nostra ramada ni en el nostre temps.- digué Compare Llop -. No té ni una mica de pèl i només tocar-lo amb el peu ja el mataria. Però fixa't: ens està mirant i no té por.

Primer llibre de la Jungla. Rudyard Kipling. Biblioteca Selecta

- Divideix aquest text en quatre parts. Separa-les amb una ratlla de color. Fes-ho amb regle.
- Busca per a cadascuna d'elles un títol que sigui adient.

1-

2-

3-

4-

LES TORTUGUES

Algunes platges dels mars o dels rius tropicals són aprofitades per determinats animals per a fer-hi els seus nius. Hi acuden sobretot les tortugues per fer la seva posta. Només hi arriben les femelles, les quals ja s'han aparellat amb els mascles dins l'aigua abans d'arribar-hi. Acostumen a fer-ho de nit. Cadascuna excava un forat on hi diposita uns cent ous rodons i de closca tova. Després el cobreix de sorra i s'allunya d'allí nedant sense preocupar-se'n més.

En algunes platges hi arriben unes set mil tortugues durant tres setmanes. Algunes, al fer el seu forat ni s'adonen que desfan el que han fet les altres i queden ous al descobert. Això ho aprofiten moltes aus com els voltors negres que fan un gran festí.

Els ous que han quedat enterrats, al cap de quaranta-cinc dies eclosionen i les cries s'hauran de defensar per si mateixes des del moment de néixer. Tarden dos o tres dies per apartar la sorra que les cobreix i arribar a la superfície. Llavors emprenen una ràpida carrera en direcció a l'aigua que serà la salvació dels depredadors que ja les esperen veure sortir. Instintivament es dirigeix cap al riu. Cap tortugueta s'equivoca i va en direcció contrària.

Les que aconsegueixen arribar a l'aigua, si tot va bé, probablement tornaran a aquesta mateixa platja al cap de sis anys per a reproduir-s'hi.

- Un bon resum és el que conté **tota la informació més important**. Primer numera els resums a la part esquerra. Després tria el millor i explica per què els altres dos no són els correctes.

Unes set mil tortugues acuden a les platges per fer-hi la seva posta. Els mascles i les femelles excaven el niu a la sorra i hi dipositen els ous. Com que hi van tantes tortugues les unes desenterren els ous de les altres sense ni adonar-se'n. Els ous que queden al descobert se'ls mengen els depredadors. Les tortugues abandonen el lloc deixant les cries indefenses.

Les femelles de les tortugues, després de ser fecundades, posen els ous dins d'un forat que fan a la sorra, però algunes desenterren els ous de les altres sense voler. Quan les cries neixen s'han de defensar per si mateixes corrent en direcció a l'aigua per salvar-se dels seus depredadors. Les femelles, quan siguin adultes, tornaran a aquest mateix lloc per reproduir-se.

Les tortugues van a determinades platges per reproduir-se. Allà s'aparellen i hi enterren els seus ous. Degut a l'elevat nombre de tortugues que hi acut, les unes desenterren els ous de les altres quedant a mercè dels depredadors. Quan neixen les cries es dirigeixen ràpidament cap a l'oceà on les esperen les seves mares.

PROBLEMA

Calculem que més o menys cada tortuga femella posa un centenar d'ous i que de tots ells una vintena no arribarà a néixer.

Pensa quantes tortuguetes sortiran més o menys dels ous que posin sis tortugues.

	Ous en una posta	Ous que no arribaran a bon terme	Tortugues que naixeran
1 tortuga			Operació:
6 tortugues	Operació:	Operació:	Operació:

- Quines operacions has fet?
- Per què?

Resposta del problema:

Saps quins són els pitjors enemics de les tortugues? Les persones. Els ous de tortuga són molt bons i van a recollir-los just quan ha acabat la posta. Actualment s'estan fent lleis que regulen la quantitat d'ous que es poden agafar.

- Pensa un altre problema relacionat amb les tortugues. Escribeu-lo.
- Pots fer un esquema per ajudar a resoldre'l?

* Podeu utilitzar els problemes inventats per comentar tota la classe els esquemes que heu fet.

JOC

A aquestes noies d'un poblat de la selva els agrada imitar les seves companyes.

(Dibuix de cinc noies segons esquema donat)

La Janika imita la Manaki en tot.

La Manaki només imita la Ranima en el collaret.

La Takali Només imita la Ranima en el pentinat.

La Manaki i la Sakira estan de costat.

Com es diu cadascuna?

LES SELVES CONTENEN MOLTS SECRETS QUE ENCARA NO CONEIXEM

Les selves tropicals contenen una gran quantitat de plantes que s'utilitzen en medicina.

Més de la meitat de la població mundial, uns tres mil milions de persones, només poden comptar, per a la curació de les seves malalties, amb les plantes medicinals, perquè no poden comprar medicaments.

A les nostres farmàcies, un de cada quatre medicaments, també es deriva de les plantes tropicals.

Actualment hi ha greus malalties com el càncer i la SIDA que probablement es podrien curar si es tingués temps suficient per investigar les propietats curatives d'aquestes plantes que encara desconeixem.

Però les selves de tot el món, desgraciadament, s'estan destruint a un ritme accelerat.

Cada dia hi ha centenars d'incendis provocats intencionadament per destruir-les.

- Llegint aquest text, quines preguntes et fas a tu mateix? Prepara'n tres com a mínim.
- Quines raons se t'acuden per explicar l'interès per destruir les selves? ESCRIU-LES.
- Si tu fossis un dels habitants dels petits poblats indígenes que sempre has trobat tot el que necessitaves per sobreviure a la selva, què pensaries?

PER QUÈ ES PROVOCA INTENCIONADAMENT LA DESTRUCCIÓ DE LES SELVES?

Perquè es vol utilitzar la terra per a fer-hi conreus i pastures per als ramats. Però això és una gran equivocació perquè, les fortes pluges, sense la protecció dels arbres, ràpidament s'enduen cap al riu la terra cultivable i al cap de poc, el lloc que ocupava la selva, queda desertitzat i no se'n pot treure cap profit.

Per altra banda hi ha les grans indústries de la fusta que talen, en menys de deu minuts, arbres que han tardat més de mil anys en créixer. En aquests arbres hi viuen molts animals que encara desconeixem. Aquests boscos tan impenetrables amaguen molts secrets que s'han d'anar descobrint amb l'ajut dels pobles indígenes que hi viuen i els coneixen.

Cal ser molt respectuosos amb aquestes selves i amb els seus habitants, i adonar-nos que entre tots els països de la terra hem d'evitar la seva destrucció.

- Dóna la teva opinió sobre aquest text i el de la pàgina anterior.
Per ajudar-te a trobar raons per fer-te entendre, subratlla aquelles coses que més t'impressionen i que veus tu que són importants.
Relaciona el que diu aquí amb el que has llegit a la resta del quadern.
Utilitza frases que siguin ben entenedores. Separa-les amb punts.

* Quan hagueu escrit les vostres opinions, llegiu-les a classe i parleu-ne.

EL TEMPS DE LA VIDA

Viatge per l'Àfrica. Josep- Ramon Bach. Ed. Barcanova

Aquest poema posa el punt final a aquest quadern dedicat a entendre i respectar la natura sobretot en aquells indrets on és més exuberant.

- Fes un dibuix tan expressiu com puguis il·lustrant el que et diu el poema.

S'ha acabat aquest quadern.

Per expressar la teva opinió pots pensar en:

- Què t'ha semblat el treball que t'hem proposat?
- Quines coses són les que més t'han agradat?
- Quines no t'han agradat gaire?
- Has après coses que no sabies?
- Ha sigut fàcil?
- Ha sigut massa difícil?
- Et sembla que has après a entendre millor allò que llegeixes?

Escriu aquí dins la teva opinió:

Signatura: